

אורות השבת

גליון מס'
776

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
ראה - פתח אלק חוצה

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

מזמור לדוד

בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם... (דברים יד, א)

בפסוק זה יש שנים עשר תיבות, כנגד י"ב שבטים שנקראו בנים לַה'.

תורתנו הק' מסתירה את עם ישראל בתואר השמור אך ורק לעם הנבחר 'בנים אתם לַה' אלוהיכם' (דברים יד, א). אמנם כל יצורי עולם הם יצירי כפי של הקב"ה, אך עם ישראל הם בבחינת 'בנים' לפני הקב"ה, וכמ"ש עוד 'בני בכורי ישראל' (שמות ד, כב) 'הבן יקור לי אפרים' (ירמיהו לג, יט). וא"כ בצדק יתמה השואל, מדוע דוקא עם ישראל נרדף יותר מכל העמים לאורך כל הגלות, ודי אם נזכיר דברי המגיד בהסדה של פסח 'שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו אלא שבכל דור דור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם', היתכן שדוקא 'הבנים' מזכים וחבולים יותר מכל הברואים!

ברם לשנתבונן נראה, שהתשובה לכך גנוזה דוקא בעצם השאלה. שכן כבר נאמר 'את אשר יאהב ה' יכחד' (משלי ג, יב), רחבא לומר שהתוספות המה פועל יוצא מאהבת ה' עלינו וכל מגמתם הם להחזיר את הבן האובד לשולחן אביו שבשמים, וכמאמר הקב"ה בכבודו ובעצמו 'די אני נאום ה' אלוהים אם אחפרץ במזת הרשע כי אם בשוב רשע מדרך וחי' (יחזקאל לג, יא), וכן הוא אומר 'וחננתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם' (שמות לג, יט). משל למה הדבר דומה, לאדם שנראה מחלק סוכריה לילד, הרי שאין זה הוסחה שהוא אביו אלא אפשר שאדם בעל לב טוב הוא. אולם אם סטרו על פניו ברכים, אין זה כי אם אביו הוא, שכן רק 'אבא' נוהג לסטור לבנו! הרי לפנינו, שדוקא 'הסטיחות' הם האות לקרבתנו היצירה לפני השי"ת כבן הקרוב לפני אביו ממש - 'בנים אתם לַה' אלוהיכם'.

ולחידוד הדברים נקדים דברי הגמ' (סנהדרין צב, ב): 'בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש, אמר לו הקב"ה ליחזקאל לך והחיה מתים בבקעת דורא. כיון שהחיה אותן, באו עצמות וטפחו לו לאותו רשע על פניו. אמר מה טיבן של אלה, אמרו לו חבריהם של אלו (שהיו יחזקאל חברים של חנניה מישאל ועזריה - רש"י) מחיה מתים בבקעת דורא. פתח ואמר, אתוהי כמה רבובין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושלטניה עם דר דר וגו' (דניאל ג, לו). אמר רבי יצחק יצחק זהו רחוק לתוך פיו של אותו רשע, שאלמלא לא בא מלאך וסטרו על פניו, ביקש לננות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים, ופי' רש"י שם: 'שהיה מסדר שבחות נאות יותר מדוד, ואילו אמרן, הקב"ה היה נוטה אחריהן יותר מאחרי השירות שעשה דוד, עכ"ל ויש לתמוה, מה בכך שביקש נבוכדנצר לומר שירות ותשבחות לפני הקב"ה, עד שהוצרך המלאך לסטרו על פיו כדי להפסיקו. וביותר יפלא, מדוע ממנו ממנו את הבחירה החופשית לשבח את השי"ת אחרי שמכח לאות בכחו ונבחרו של הקב"ה. ובפרט שהעיד עליו רבי יצחק, 'שהיה מסדר שבחות נאות יותר מדוד! וכבר עמדו בזה המפרשים, ופירשו תעלומה זו כל אחד כד ה' הסובה עליו. ולפי האמור לעיל, אפשר שביקש המלאך לנחם לאותו רשע, שאין ערך באמירת שירות ותשבחות רק כשנראה האדם ניסים גללים לגד עיניו, יען כי האמת גלויה לפניו ולזה אין צורך כלל אמונה. ברם מבחנו של האדם המאמין הוא, להלל ולשבח את השי"ת גם בימים הקשים לכאורה אשר בהם הוא מקבל 'סטיחות' מאביו שבשמים. ועל כן סטרו על פיו לאמר, עכשיו נראה אותך שר... אחרי הסתירה!

ובזה משתבחה שירת דוד על פני שירת נבוכדנצר, שכן עיקר השירות ותשבחות שסידר דוד המלך ע"ה בספר תהלים נאמרו במצבים הקשים ביותר של הסתר פנים וכמו שהעיד על עצמו 'משברך וגליך עלי עברו' (תהלים מב, ח), להודיע שכל משברי הזמן ומצוקות העתים עברו עלי. אלא שבסילם ראה דוד ביטוי של אהבת השי"ת עליו עד שהיו בעיניו 'כסודים', וכמו שהעיד בעצמו 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חילי' (תהלים כג, י). ודי אם נזכיר בזה את צערו המזל בקום עליו אבשלום בנו להורגו, שדורין אין לך דבר קשה בעולם יותר מבן אשר קם על אביו להורגו. ועם כל זה אמר שירה לפני השי"ת בעודו בורח מפני אבשלום בנו - 'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו' (תהלים ג, א), ועוד הוא אומר שם 'מה רבו צרי רבים קמים עלי וגו'. וכבר תמזו על זה בתלמוד 'מזמור לדוד, הא קינה לדוד מבעי ליה'. ברם הוא אשר אמרנו, שדוד הנע להסדה שרק 'אבא' נוהג לסטור לבנו, ולכן ככל שהסטיחות היו חזקות יותר הבין דוד עד כמה הקב"ה אהבו וקירבו לפניו בקרבה יתירה, ועל כך אמר שירה!

ועל כל פנים פשוט וברור, שמעלת התפילה וההודיה להשי"ת - מזלה לאין שיעור ואין ערוך כשהיא באה מתוך הדחק, כמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קמ, ה) 'מן המיצר קראתי יי-ה ענני במרחב יי-ה'.

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

אוצר הימים הטובים

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, מבאר 'הברכה משולשת' ע"פ מש"כ 'הנועם אלימלך' יש למעלה בשמים זה לעומת זה אוצר של ימים טובים ואוצר של ימים רעים, ובכל יום ויום מחכים בשמים לראות את מעשיהם של ישראל ולפי"ז נקבע איזה יום ירד לעולם, אם מקיימים תורה ומצוות זוכים שירד יום טוב מלא בברכה ה', ואם חלילה אז להיפך יורד יום רע עם מרעין בישין רחמנא ליצלן, ועפ"ז יתבאר הפסוק כך: 'ראה' ושים לב 'אנכי נותן לפניכם היום' הקב"ה נותן לפניך לקבוע איזה יום ירד היום, אם "יום טוב" של שפע ו'ברכה' או חלילה "יום רע" ו'קללה', 'את' היום של 'הברכה' תזכה להוריד ע"י 'אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוהיכם'.

בברכת אבות ואבות
הרב עוזיאל אדרי

רב קהילת קודש שבטי ישראל שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדייק לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש י' אלול 18.08.18
עלות השחר	4:40	4:41	4:42	4:43	4:44	4:44	4:45
זמן סליח ותפילין	4:48	4:49	4:50	4:51	4:52	4:52	4:53
זריחה - הנץ החמה	6:10	6:10	6:11	6:11	6:12	6:12	6:13
מז"ק ק"ש לרשת מב"א	8:43	8:43	8:43	8:44	8:44	8:44	8:45
מז"ק ק"ש לרשת מב"א	9:23	9:23	9:24	9:24	9:24	9:24	9:25
חצות יום ולילה	12:46	12:46	12:46	12:45	12:45	12:45	12:45
סוהר חלה	13:20	13:20	13:19	13:19	13:18	13:18	13:18
סוף חמשה	18:21	18:20	18:20	18:19	18:18	18:17	18:16
סקייה	19:29	19:28	19:27	19:26	19:25	19:24	19:23
צאת הכוכבים	19:45	19:44	19:43	19:42	19:41	19:40	19:39

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: **ראה**

הפטרה: **עניח סוערה**

ופסוק ראשון ואחרון מהשמים כיסאי
ופסוק ראשון ואחרון ממחר חודש

כניסת השבת: **19:11**

יציאת השבת: **20:01**

רבנו תם: **20:52**

אורות הפרשה

ראה אנכי זותן לפניכם היום ברכה וקללה (יא, כו)

מדוע פתח הכתוב בלשון יחיד ("ראה") ועבר מיד ללשון רבים ("נותן לפניכם")? שכן לתת - נותנים לכל במידה שווה, אבל לראות - כל אחד רואה באופן אחר, על-פי מהותו האישית. **(הרבי מקוצק)**

ברכה וקללה (יא, כו)

הברכה שנותנים בעולם הזה עבור המעשים הטובים, אינה אלא הפירות, אבל הקרן קיימת לעולם הבא. ראשי התיבות של "וקללה" - והקרן קיימת לו לעולם הבא. **(נפלאות חדשות)**

ואת תרומת ידכם (יב, ה)

מפרש רש"י: "אלו הביכורים". יש להרים את כל הפעולות הנעשות בידיים ולקדשן לשמים. זהו עניין הביכורים, שמקריבים את ביכורי הפירות הצומחים על-ידי עבודת הכפיים בשדה ובגן, ומעלים אותם לפני ה'. **(חידושי הרי"ם)**

שמור ושמעת את כל הדברים האלה (יב, כח)

מפרש רש"י: "שמור-זו משנה". התורה שומרת על הניצוץ האלוהי שבאדם, שלא יתבטל ולא ישקע בחומריות ובגסות של הנפש הבהמית.

ואכלת. למען תלמד ליראה (יד, כג)

הקב"ה דורש מבני-ישראל, שבעלותם לרגל יביאו איתם צורכי אוכל בשפע, לבל יהיו להם כל הפרעות וטרדות בירושלים, ויוכלו לעסוק בתורה ושמחת הרגל מתוך הרחבת הדעת.

לא תעשון כן לה' אלוהיכם (יב, ד)

לפני ה' יתברך אין עושים "כן", בבחינת סתם ככה; מתוך רגילות או כדי לצאת ידי חובה. **(הרב מקוצק)**

לשכנו תדרשו ובאת שמה (יב, ה)

"תדרשו" - אם יהודי ידרוש וישאף באמת להתקרב אל משכן ה', ודאי יעלה הדבר בידו. "ובאת שמה" - שכן הבא ליטור, מסייעין אותו.

ושמחתם. אתם ובניכם. והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ותחלה אתכם (יב, יב)

אתם, ישראל, תהיו שמחים, שזכותם ליהנות מפרי נחלתכם, ואילו הלוי, ש"אין לו חלק ונחלה אתכם", במה ישמח? אלא שמחתו היא, שהוא פטור מעבודה ומהתעסקות בנחלתו ומכל הטרדות והדאגות הכרוכות בכך ושהוא זכה לעמוד לפני ה' ולשרתו. **(המגיד מדובנה)**

רק חזק לבבתי אכול הדם (יב, כג)

הותר לנו לאכול בשר רק ללא ידם, הרומז לרתיחת הדמים ולתאוות. את הידם, החיות וההתלהבות, צריך להשקיע בקדושה בלבד - "ידם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלקיך".

אחרי ה' אלוהיכם תלכו (יג, ה)

מי שרואה את עצמו רחוק מה', בבחינת "אחרי ה'", הוא זוכה ל"בו תדבקו". שכן קרוב ה' לנשברי-לב דווקא. **(רבי אברהם מרדכי מגור)**

בנים אתם לה' אלוהיכם (יד, א)

בפסוק זה יש שתיים-עשרה מילים, כנגד שנים-עשר השבטים שנקראו בנים לה'. **(בעל הטורים)**

והראה ואת האיה והדיה למינה (יד, יג)

אמר "חז"ל: למה נקרא שמה ראה? שהיא רואה למרחוק. עומדת בבבל ורואה נבלות בארץ-ישראל. ואם תאמר, עוף כזה, שיש לו ראייה טובה כל-כך, למה הוא נכלל בין העופות הטמאים? אלא כל מי שרואה בכל מקום רק נבלות - טמא הוא... **(דעת חכמים)**

כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום (יד, כד)

אם מצוות התורה הן למשא ולעול עליך, עד שלא תוכל לשאת אותן, סימן הוא "כי ירחק ממך המקום" - שהקב"ה, מקומו של העולם, רחוק הוא ממך. **(האלשיך הקדוש)**

למה לחכות

מסופר על אחד הצדיקים שכשהיה מגיע למאמר חז"ל: "שבדאי סופו של אדם לעשות תשובה, בגלגול זה או בגלגול אחר, כי לא ידח ממנו נדח", היה פורץ בבכי ואומר: קינדערלאך (ילדיי), צריכים לחזור בתשובה. בסופו של דבר הרי נהיה מוכרחים לחזור בתשובה. לשם מה לחכות!...

ואת כל שללה תקבוצ את תוך רחובה ושרפת באש (יג, יז)

במה חטא רכושם של אנשי עיר הנידחת שדינו שריפה? אלא: אם עיר שלמה עשויה להיכשל בעבודה-זרה, סימן שאנשיה היו שטופים כל-כך בממון, עד שלא נתנו דעתם על שום דבר מעלה מזה, וכך ניטמטמו מוחם וליבם עד שאפשר היה להדיחם. על-כן, גם הונם ורכושם, שגרמו להם לבוא לידי כך, דינם להישמד. **(אבני אזל)**

אורות הכשרות

החילוק שבין ה'צעקה' - לתפילה, אשר נאמר בה בגמ' (ראש השנה טז, א): 'אמר רבי יצחק יפה צעקה לאדם בין קודם מר דין בין לאחר מר דין, יען כי הצעקה באה מתוך הכאב והדחק, כמו שאומרים העולם 'כשכראב צעקים! ואפשר שדוקא על 'צעקה' זו נאמר בש"ס שהקב"ה מתאזהר לתפילתן של צדיקים, דהנה ידועים דברי הגמ' (יבמות טז, א): 'אמר רבי יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים, מפני שהקב"ה מתאזהר לתפילתן של צדיקים'. תצריך ביאור, וכי אילולא שהיו אבותינו עקורים לא היו מתפללים, והרי מפורש בגמ' (ברכות ט, ב) 'תפילות אבות תיקנום'. ועל כרחק צריך לומר, שאין הקב"ה מתאזהר אלא לתפילה הבאה מתוך הדחק!

וכזאת יש לנו להוכיח, מדברי הכתוב (בראשית ל, א-ב) 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ויחזר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן', ופ' רש"י: 'את אתמרת שאעשה כאבא, אני אני כאבא, אבא לא היו לי בנים אני יש לי בנים, ממך מנע ולא ממני'. וכבר תמהו המפרשים, מדוע לא שעה יעקב לתחנתו אשתו, וכי בשביל שלא מנע ה' ממנו בנים אינו צריך לכאוב את כאבה. וביותר יפלא, שדובר עמה דברים קשים כל כך. ברם לאור האמור זבן, שכן כוונת יעקב היתה לרמז לה, שאם הקב"ה מנע בנים ממנה ולא ממנו, אות וסימן הוא שהקב"ה 'מתאזהר' לתפילה ולא לתפילתו, והבן.

ועתה בוא וראה, שאין לך סגולה גדולה היכולה לעורר רחמי שמים, יותר ממי שמברך את הקב"ה גם בשעת דחוק. דהנה איתא בגמ' (ברכות כ, ב): 'אמרו מלאכי השחר לפני הקב"ה, רבותו של עולם כתוב בתורתך (דברים יז, א) אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב (במדבר ג, ט) ישא ה' פניו אליך. אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה (דברים ח, י) ואכלת ושבעת וברסת את ה' אלוהיך, והם מדקדקים עצמם עד כזית (לרבי מאיר) ועד כביצה (לרבי יהודה), על"ש. וצריך להבין במה דברים אמורים, אם במי שכזית פת הספיק לכדי שביעתו, הרי שהוא מחויב בברכת המזון מדאורייתא. ואם לאו, מדוע הפסיק מסעודתו ונותר רעב! ועל כרחק מדובר כאן, במי שרצה להמשיך בסעודתו, אך אין ידו משגת יותר מכזית פת! ועם כל זה הוא מברך את ה' בברכת 'הן את העולם סלו בטובו בחן בחסד בריח וברחמים רבים... נודה לך ה' אלוהי על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה!... ועל כנן זה שמורה ההבטחה, שהקב"ה נושא לו פנים - להתנהג עמו במידת הרחמים אע"פ שאינו ראוי לכך מצד מעשיו.

בעל רש"י מופלא היה מן המשגיח מ"ר הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל אך כדע היה מתפלל בנחת, מבלי שיוכר בו הבעה חמנית של מזנה או סימני התרשנות, לקיים מה שצאמר 'הצנוע לסת עם בוראך', ופ' רבינו יונה (שע"ת שער א) 'שלא תחמוד כבוד על מעשיך הנכבדים'. ברם נודע בשיטה, כי בוקר אחד הפתיע אותו בביתו נכדו הרה"ג רבי מרדכי סומפולינצקי (נשוי לנכדתו), ושמע אותו מבדך ברכת המזון בכזנה גדולה, וכשהגיע לברכת 'נודה לך' פרץ בבכי של רגשות תודה...

בברכת לאלו ואברהם

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

תושבי באר-שבע היקרים

הרינו מודיעים כי:

ביום ראשון א' אלול (12.8.18)

יפוג תוקפם של תעודות הכשרות

ולכן יש לדרוש

תעודת כשרות מקורית בתוקף עם

חתימה וחותמת בצירוף הלוגרמה.

כמו כן הרינו מודיעים כי אין לסמוך

על שילוט "כשר" אלא יש לדרוש

"תעודת כשרות" מקורית בתוקף

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

מנהגי חודש אלול

ש - האם אמירת סליחות בחודש אלול היא חובה או רשות?

ת - ראוי לכל בעל נפש אשר יראת ה' היא אוצרו, להרבות בסליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך עד יום הכפורים. וזה בכלל ההכנה שצריך אדם להכין עצמו לקראת יום הדין הגדול והנורא, כמו שנאמר "היכון לקראת אלוהיך ישראל". ומנהג ישראל קדוש לקום באשמורת הבוקר לאמירת סדר הסליחות שתקנו רבותינו הקדמונים, וכך הוא מנהג הספרדים. אך מנהג אחינו האשכנזים, להתחיל באמירת סליחות בשבוע שחל בו ראש השנה. ואם חל ביום שני ושלישי בשבוע, מתחילים מיום ראשון בשבוע שלפניו.

ש - מי שקשה עליו לקום באשמורת הבוקר, האם רשאי לומר סליחות בשאר תפילות היום?

ת - כאמור טוב וראוי לקום לאמירת הסליחות באשמורת הבוקר, אך מי שקשה עליו הדבר כגון פועלים הממהרים למלאכתם או ת"ח השוקד בתורה עד שעות הלילה המאוחרות, רשאי לאומרם מיד לאחר חצות הלילה או בסמוך לתפילת שחרית. ובעת הצורך, יש להקל ולאומרם בכל שעות היום. אולם אין לאומרם משקיעת החמה ועד חצות הלילה. והנהגים לומר סליחות בתפילת ערבית (קודם חצות הלילה), יש לבטל מנהגם.

ש - האם יש לדקדק אחר שליח ציבור הגון לאמירת הסליחות כדין שליח ציבור בתפילת "הימים הנוראים"?

ת - רצוי לדקדק ככל האפשר אחר שליח ציבור הגון ת"ח ויר"ש המובהר מבין קהל המתפללים, לעבור לפני התיבה לאמירת סליחות. ועל כל פנים הכל כשרים לעבור לפני התיבה לאמירת הסליחות, ובלבד שיהיה שומר תורה ומצוות ורצוי על הציבור. אך שליח ציבור הכופה עצמו על רוב הציבור, אינו רשאי לעבור לפני התיבה ואין עונים אחריו אמן.

ש - האם צריך מנין של עשרה לאמירת הסליחות?

ת - יש קטעים בסליחות אשר היחיד אינו רשאי לאומרם. ואלו הם: כל הקטעים שיש בהם י"ג מידות כולל הקטעים שלפניהם כמו "אנשי אמונה" ו"תמהנו מרעות" וכו', וכן כל הקטעים הנאמרים בלשון תרגום (ארמית) ועל כן אין לאומרם בפחות מעשרה. ואם הגיע הזמן שנקבע לאמירת סליחות ועדיין אין שם עשרה, יתחילו בסליחות בדילוג כל הקטעים הנ"ל, ואחר כך ישלימו אותם כשיגיעו עשרה.

ש - הקמים לסליחות באשמורת הבוקר, כיצד ינהגו לגבי ברכות התורה?

ת - נחלקו הפוסקים בדעותיהם, האם אמירת פסוקים דרך תפילה ותחנונים יש חיוב לברך עליהם ברכות התורה. יש אומרים שצריך לברך לפנייהם ברכות התורה כדין הקורא בתורה, ויש אומרים שאין צריך לברך עליהם, מפני שאינו קורא בהם דרך לימוד אלא רק דרך תפילה ותחנונים. ולפי הנראה, העיקר בזה כסברה ראשונה. ועל כן הקמים לסליחות קודם עלות השחר, יברכו תחילה ברכות התורה ואחר כך יאמרו את סדר הסליחות.

ש - האם מותר לטעום דבר מאכל או לשתות קפה לפני הסליחות?

ת - אסור מעיקר הדין לטעום שום דבר מאכל אחר עלות השחר, ובזהיר הקי החמירו בזה מאוד אפילו קודם עלות השחר, וכן ראוי להחמיר. אולם לגבי שתיה יש להקל, ועל כל פנים המיקל לשתות תה או קפה אפילו בסוכר גם לאחר עלות השחר, יש לו על מי לסמוך. ובפרט מי שקשה עליו אמירת סליחות ותפילה בלא שתיה.

ש - האם יש חיוב לבדוק תפילין ומזוזות בחודש אלול בכל שנה ושנה?

ת - מעיקר הדין אין צריך לבדוק תפילין שנכתבו בהידור ע"י סופר ת"ח ויר"ש, גם לאחר הרבה שנים. אך יש לבדוק את המזוזות לפחות פעמיים בשבע שנים, דהיינו פעם אחת בכל שלוש שנים ומחצה. ברם כבר נהגו חסידים ואנשי מעשה לבדוק תפילין ומזוזות בכל שנה ושנה בימי חודש אלול, והמחמיר בזה תבוא עליו ברכה.

ופעיה"ק באר-שבע יע"א נהגו מקדמא דנא במסגרת הרבנות הראשית באר-שבע בדיקת תפילין ומזוזות בימי חודש אלול לכלל דורש.

דבר רבני הקהילות

הרה"ג אביעוז גואטה שליט"א
רב ק"ק "ברכת ניסים" בשכונת רמות

פתוח תפתח - שוועת עניים

נאמר בפרשתנו "כי פתוח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו" (טו"ח) מקשה הכתב סופר מי הוא זה שנאמר עליו די מחסורו אשר יחסר לו? ומדוע נכפל פעמיים? ומבאר על פי הגמרא בפסחים (ח). שקיימת סגולה בדוקה להציל את בנו מחוליו ע"י מצוות הצדקה שייתן אדם ויאמר ע"מ שירפא בני וכדומה, ולכן כאן מדגישה התורה די מחסורו אשר יחסר "לו" - לעני, דהיינו שלא יתן האדם צדקה רק כאשר הוא זקוק למשהו בבריאות או בפרנסה שאזי הוא מחסורך אשר יחסר "לך" אלא עליו ליתן הצדקה בשעה שהעני זקוק לו. וכמאמר דוד המלך בתהילים (קוג) "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת" היינו שנותן צדקה תמיד בין בעת שמחה ובין בעת צער, ובזה הוכיח שעושה צדקה לשמח ולא כדי למלאת חסרונו. והנה הכללי יקר מחדד שבעניין מצוות הצדקה תמיד הלשון בתורה כפול "עשר תעשר" "פתוח תפתח" "העבט תעביטנו" ומדוע נכפל הלשון? אלא בא ללמדנו שבמצוות הצדקה ישנם שני חלקים. א. פתיחת היד והנתינה בפועל, ב. פתיחת הלב, וזה לשון שני הלאווין "לא תאמץ את לבבך" "ולא תקפץ את ידך". ולכן כפלה התורה באזהרה "פתוח תפתח" ועי"ז זוכה אף לברכה כפולה שנאמר "כי ברך יברכך" דהיינו על כל אחד מהחלקים קובע לו ה' ברכה בפני עצמה. אולם, מי שלא זכה לתת צדקה לעני עליו אמר הכתוב "הישמר לך וגו' וראה עינך ואחיק האביון ולא תתן לו וקרא אליך אל ה' והיה בך חטא" ותפילתו של העני נשמעת לפני הקב"ה יותר מתפילתו של משה רבינו כמבואר בזוהר פרשת בלק (עמ' קצה) ועל פי זה מבאר הגאון חיד"א בספרו פני דוד את התפילה בנשמת כל חי שאומרים "שוועת עניים אתה תשמע צעקת הדל תקשיב ותושיע" ולכאורה מה הוא הכפל שוועת עניים - וצעקת הדל? אלא הביאור "שוועת עניים" זו היא הצרה הפרטית של העני שה' שומע קולו, אך ישנו רובד עמוק יותר בצער העני "צעקת הדל" זו היא צעקה על הפגיעה מידי חברו ועל רוע לבבו של מי שעצם עיניו ואוטם אוזניו ולא אובה לעזור ואז אבוי לאותו האיש שכן נאמר "תקשיב ותושיע" שה' ממחר להיפרע ממנו. ומדוע מקבל ה' כ"כ את תפילת העני? מבואר בשני מצוות נוספות שישנם בפרשה: המצווה הראשונה: שחובה על אלו לאבד את כל המקומות שעבדו ע"ז "ותחת כל עץ רענן" ובילקו"ש (קדושים. תרקד) מדוע ציוותה התורה לאבד העצים במה חטאו העצים? וביארו כיוון שמזכירים שנותן של הגויים שעבדו ע"ז. ומסיים המדרש: אם חס ה' על כבודם של רשעים על אחת כמה וכמה שחס על כבוד הצדיקים. והמצווה השנייה: איסור אכילת בהמה שאינה מפרסת פרסה ומעלה גרה, ואז הפסוק מבאר על שלוש בהמות, "את הגמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם", והקשה במדרש רבה (בראשית לב) מדוע התורה האריכה בסימן הטהרה שיש להם, די לומר שאסור לאכלם? אלא התורה מדגישה את סימן הטהרה שלא לבייש את החיות הנ"ל, וממילא נבין, אם התורה הקפידה כ"כ על כבודם של עובדי ע"ז ועל כבוד החיות, אזי מובנת חומרת הפגיעה באיש העני היהודי שצלמו צלם אלוקים ונשמתו חצובה תחת כיסא הכבוד ומכאן למדנו את חשיבות נתינת הצדקה וחומר הפגיעה באיש האביון שאלינו נושא את נפשו, ויהי רצון שנזכה לפתוח בהרחבה את ידנו וליבנו ואז נזכה לברכה: "כי ברך יברכך" "וציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". אמן

מברכת את חיינו ומאריך
הרב אביעוז גואטה

לשאלת רבים

הננו להפנות את תשומת לב המתפללים היקרים
המשכימים לאמירת הסליחות באשמורת הבוקר
או בחצות הלילה, כי יש להימנע מלתקוע בשופר
כדת אמירת הסליחות במידה ושכנים מתלוננים
על הפרעת מנוחתם

והנאמרים ינאם ופליהם תכוא כרכת טוב

ככ"ב/א
לשכ"ב הע"ה

אורות עונג שבת

שליחות נסתרת

שמו של רבי שלמה לניאדו, רבה של חלב שבסוריה ומחבר ספר השאלות ותשובות 'בית דינו של שלמה', נישא למרחוק והיה נכבד ונערץ לא רק בקרב יהודי העיר אלא גם בסביבותיה. שמשו של הרב, שלום שמו, היה יהודי בעל-מוסר: צולע ברגלו ועיוור באחת מעיניו. בני הקהילה לא ראו בעין יפה את העובדה שדווקא בו בחר הרב למשרת השמש. הם סברו שקהילה נכבדה כשלמה ורב גדול כרבים ראוי שיהיה להם שמש נאה ומרשים יותר. אולם כל הרמזים העדינים ואף הבקשות המפורשות שהופנו בעניין זה לרב, נדחו על-ידו על הסף.

והיה היום ובחלב וסביבותיה פרצה מגפה קשה. המגפה הפילה חללים רבים ולא הבחינה בין יהודים לבין שאינם בני-ברית. יהודי העיר התעטפו בתפילות ובתעניות כדי להעביר את רוע הגזרה.

בעת ובעונה אחת הפצירו ברבים, שאותו ראו כאיש אלוקים קדוש, לפעול לביטול הגזרה. "מן השמים העלימו ממני את סיבת המכה, ועל-כן אין בכוחי למצוא לה תרופה", השיב להם רבי שלמה בצער. "עם זאת", הטעים, "כשבאה צרה על הציבור אסור לומר, 'מקרה הוא', אלא חובה להתעורר בתשובה שלמה לאבינו שבשמים, עד שיחוס וירחם עלינו".

בינתיים הוסיפה המגפה להכות ללא רחם. לא היו כמעט רחוב או שכונה שבהם לא מתו אנשים, נשים וילדים. בשלב מסוים באו מים עד נפש והזעקה עלתה עד לב השמים. ראשי הקהילה התאספו בבית הרב ולא היו מוכנים להרפות ממנו, עד שיבטיח להם לעשות ככל שבכוחו לעצירת המגפה. למשמע הזעקות והתחינות התכנס הרב בתוך עצמו ושתק. כך נמשך הדבר שעה ארוכה. לבסוף הנחן בראשו והבטיח לנוכחים לחפש בכיוונים חדשים, אולי יצליח לבטל את הגזרה.

לאחר שיצאו מלפניו ראשי הקהילה קרא הרב לשלום השמש. "היום בערב אל תלווה אותי לתפילת ערבית", אמר. "לך לבית הכנסת הגדול בעיר. התפלל שם ערבית, ולאחר מכן הסתתר בתוך ארון או חדר, שאיש לא יבחין בך. לאחר שיינעל בית הכנסת במגעול ובריח, תצא ממסתורך ותעשה ככל שאורה לך בהמשך".

תושבי חלב חששו להקדים את שמחתם, אך העובדות החלו לדבר בעד עצמן. למחרת היום לא מת בעיר שום אדם. כך גם ביום שלאחר מכן וגם בימים הבאים. המגפה נעצרה ותושבי חלב יכולים היו לנשום

לרפואת

ר' יוסף שלמה בר עליה
ורחל בת סימי

אני לדודי ודודי לי

מעלת אמירת שליחות ותפילות

כתב בספר **דגל מחנה אפרים** (פרשת עקב), מקור ההשפעות והישועות בעולם, הם באמצעות כ"ב אותיות התורה הקדושה וכשמתפלל ומוציא כ"ב אותיות אלו מפיו, הוא ממשיך שפע רב בכל העולמות, בסוד הכתוב (בראשית סח, כ) 'ב"ך יברך ישראל', ב"ך כלומר ב-כ"ב אותיות התורה, עם ישראל מתברכים בשפע רב שיורד לעולם, וכך עלה ברצונו יתברך שיהיו כ"ב מיני הברות לא פחות ולא יותר שמהם בנויים כל השפות שבעולם, והן הן כ"ב אותיות התורה שקולטות את האורות העליונים, ובהם מלוכש כ"ב סוגים אור וחיות של הקב"ה ממש לנבראים.

ע"י מצוות ומעשים טובים מתקבלת התפילה

כתב **הבן לאשרי** כשאדם מקיים איזה מצווה עולה אותה המצווה למעלה לשמים, בצורה של מקבץ אותיות, כפי כמות האותיות שהיא נכתבה בתורה, ואותיות אלו מצטרפים יחד בצירוף חדש ובסדר שונה לפי בקשתו ותפילתו של האדם על צרכי הנפש והגוף הגשמיים בבני חיי ומזוני, והמלאך הקדוש שנברא מהמצווה הזאת משביע אותיות אלו שיעלו את תחינתו ובקשתו למעלה לפני כסא הכבוד, ומעוררים עליו שם רחמים רבים ומיד מתקבלת בקשתו וזוכה לשפע רב.

אוצר השפע של ראש השנה

כתב **בעל התניא** איתא **במסכת ביצה** (טז, א) "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה". ואיתא **במסכת ראש השנה** (טז, א) "אדם נידון בכל יום". וצריך להבין מהו עניין הדין והמשפט שבכל יום והרי כבר נידון בראש השנה וגמר דינו ונכתב ונחתם, אלא בראש השנה מקבל האדם תקציב שנתי לכל השנה כולה, וזה מונח בגן עדן באוצר השפע הרוחני, ובשביל שהשפע הזה יתורגם לשפע של צרכים גשמיים כמו לחם בשר ודגים ושאר ענייני עוה"ז, צריך האדם להתפלל על זה בכל יום ויום במשך השנה, כי יש למעלה כ"ד בתי דינים המעבדים את ירידת השפע ומעיינים בדינו של האדם האם להפוך ולתרגם את השפע הרוחני שבגן עדן לדברים גשמיים, ויתכן ששפע רוחני זה לעולם לא ירד כלל למטה וישאר שמוך בשבילו בגן עדן לאחר מאה ועשרים שנה, ועל זה נאמר שהאדם נידון בכל יום האם יזכה שהשפע הרוחני יהפך לגשמי בני חיי ומזוני, וזוהי התפילה בכל יום רפאינו וברך עלינו, להוריד מהשפע השנתי שכבר נקצב ונקבע בראש השנה לכל יום ויום במשך כל השנה כולה, רפואה ופרנסה ושפע רב.

לרווחה. הכול נשאו עיניים מעריצות אל רב העיר, אך העניין כולו הוסיף להיות לוט בערפל.

אט-אט נודע הסיפור המלא שעמד מאחורי עצירת המגפה: באותו יום, לפנות ערב, הפקיד רבי שלמה מכתב סגור, במעטפה חתומה, בידו של השמש. "בחצות הלילה יבואו לבית הכנסת הגדול אורחים. הם ידברו ביניהם ויזכירו שמות של תושבים בחלב. אוראז תיגש אליהם ותמסור להם את המעטפה הזאת", הורה הרב לשלום.

השמש חש כי המשימה שהוא עומד למלא אינה שגרתית. פחד מילא את ליבו וכל גופו החל לרעד. "אני שולח אותך למשימה בכוח התורה ועל-כן הסר פחד מליבך, כי כל רע לא יאונה לך!", הרגיעו הרב.

שלום ציית להוראות שקיבל. לפני תפילת ערבית פנה לבית הכנסת הגדול ונבלע בין המתפללים. בטרם הסתיימה התפילה חמק מהאולם והסתתר מאחורי ארון בחדר צדדי. לאחר התפילה החלו המתפללים להתפזר, וכעבור שעה קלה כבו האורות בבית הכנסת והאולם ננעל, כשהשמש נותר לבדו בבניין החשוך. פחד בלתי-נשלט אפף את שלום. כדי להתחזק החל לומר את פרקי התהילים שזכר על-פה. כך עברו עליו השעות. החושך במקום היה מוחלט ועל-כן לא היה יכול לדעת את השעה המדויקת.

לאחר כמה שעות שמע לפתע רחשים מוזרים. נדמה היה לו כי הוא גם רואה דמויות. הדמויות לא היו ברורות, אולם הילה קלושה של זוהר הקיפה אותן. אוזניו קלטו בליל של קולות ומילים, ובהן גם שמות של תושבי העיר. כמה מהם היו שמות מוכרים לו.

באותו רגע ידע שהגיעה העת לקיים את שליחותו. הוא אזר את כל האומץ שהיה יכול לגייס, וניגש למקום שממנו באו הקולות. כשהגיע לבימת התפילה וקריאת התורה, הניח עליה את המעטפה הסגורה ונסוג לאחור. בדקות הבאות הוסיפו הקולות להישמע. טון הדיבור נהפך עצבני. מבין כל המילים שהזכירו הצליח לקלוט רק את שם רב העיר, רבי שלמה לניאדו. כעבור שניות אחדות פסקו הקולות והדמויות המוזרות הסתלקו מבית הכנסת כלעומת שהופיעו.

שלום השמש הצליח לפתוח אחד מחלונות בית הכנסת ונמלט מהמקום כל עוד רוחו בו. כשהגיע לבית הרב קיבלו רבי שלמה במאור-פנים. "ברוך ה', הצלחנו במשימה", אמר.

מאותו יום לא קבלו עוד תושבי חלב על העסקתו של שלום השמש. הם חבו לו תודה, בידעם כי היה שליח נאמן במעשה הצלתם.

לשכת רב העיר

הרבנות והמועצה הדתית

בדיקת תפילין ומזוזות

בפרוס עלינו ימי הרחמים והשליחות
הננו להודיע לציבור על המבצע השנתי של
בדיקת תפילין ומזוזות לכל דורש על ידי סופרים

מזמחים וראי שמם ובראשם
הרה"ג **יעקב נמש של"א**
רב שכחה ג' ומוהל מחלקת סת"ס ופיקוח שבת

**ניתן למסור תפילין ומזוזות במזכירות המועצה הדתית
רח' התלמוד 8 שכונה ד', באר שבע.**

בשעות הבוקר 8:30-13:30

בכבוד רב

ובברכת שנה טובה ומבורכת

הרב יהודה דרעי

יהושע דרמרי

רב העיר וראש אבות בתי הדק

ממונה המועצה הדתית

שבת שלום

